

# CE SE ÎNTÂMPLĂ

PERIPLU

TIMIȘOREAN

# ÎN TEATRE?

**U**n joc de societate, cîndva la modă și pe la noi, bazat pe principiile similitudinii și asociației de idei, se practică plecînd de la întrebarea: "Cum ar fi cutare lucru sau persoană dacă ar fi cutare lucru sau persoană?". Trecurile, mai mult sau mai puțin căznite, de la nivelul figurat la cel propriu și înapoi stîrnesc interesul nu numai în cazul manifestărilor mondene, de salon. Să luăm, bunăoară, exemplul concret al companiilor teatrale de stat din Timișoara. În acest context, ideea concordiei stăpînește "la figurat" viața artistică profesionistă a orașului. Toți cei implicați reflectează cu voce tare: "cum ar fi bine să nu fie rău?". Foarte firesc pentru bănățeni, trei instituții de spectacol - Teatrul Național, Teatrul Maghiar de Stat și Teatrul German de Stat - conviețuiesc în același sediu, împărtășesc probleme asemănătoare și năzuiesc să polarizeze atenția publicului. "La propriu" însă, clădirea aparține, de drept, Operei Române, dificultățile fiecăruia sînt aparte, spectatori sînt diferiți, iar repertoriul este structurat pe criterii distincte. Cînd

conducătorii instituțiilor respective susțin că, din punct de vedere administrativ, cele trei companii nu se calcă pe picioare la împărțirea spațiilor sau a programului de ocupare a acestora - în cazul teatrelor German și Maghiar optimismul gospodăresc poate fi confundat cu o viziune "la figurat" asupra situațiilor de fapt. Dar cînd timișorenii nu se calcă pe picioare dînd năvală spre tradiționalul centru cultural al urbei, ceva, "la propriu", nu merge cum ar trebui.

Domnul Vladimir Jurăscu, directorul general al Teatrului Național, solicită angajaților săi să se considere "artiști", și nu "actori", iar eforturile lor să fie nu "de serviciu", ci în slujba "Teatrului". Relațiile cu sponsori, achizițiile impresionante - un TIR nou și 30 de cauciucuri de rezervă -, refacerea aspectului interior al imobilului, accesul la Clubul milionarilor din localitate constituie fapte și date ce demonstrează un apetit organizatoric lăudabil. Rămîne însă neliniștea susținerii unui program artistic de respirație mai amplă. Rit-

micitatea producției, oferta culturală, care include și premierile regizate de Dan Alecsandrescu în urma unui contract încheiat în termeni occidentali, nu elimină necesitatea lansării de spectacole - eveniment sau nevoia asimilării de noi creatori.

Teatrul Maghiar, în așteptarea organizării unui concurs pentru postul de director, confirmă la rîndu-i problemele întineririi comunității sale de actori, scenografi, regizori. Ipoteza sosirii, în viitorul îndepărtat, a unui grup de absolvenți ai Academiei de Teatru din Tîrgu Mureș poate reprezenta o soluție. Pînă în acel moment însă, obstacolele se pot înmulți. Cum poți garanta condiții civilizate de ședere, cînd toată obștea comentează criza acută de locuințe?

Teatrul German, aflat într-un moment aniversar - 40 de ani de existență - nu-și poate ascunde, în pofida aspectului sărbătoros al manifestărilor, temeri oarecum asemănătoare. Studenții proaspăt înființatei Secții de actorie în limba germană din cadrul Universității Timișoara evoluează pe scenă în roluri principale; pînă la maturizarea lor profesională, cine va convinge publicul să ia cu asalt spectacolele propuse de o directoare - Ildiko Jarcsek-Zamfirescu - bine intenționată și chibzuită?

În ultimul rînd, dar nu la urmă, Teatrul de Păpuși, dincolo de entuziasmul planificării strategice - mai întîi parcurgerea unei etape de reparații și dotare, mai apoi abordarea etapei consacrate reconsiderării programului artistic - constată lucruri grave. Meseriile tradiționale - construcție de păpuși etc. - se pierd, iar patrimoniul specific riscă să se deprecieze și să se distrugă. În aceste condiții, este de prevăzut moartea lentă a măiestriilor tehnice și artistice, fenomen accentuat și de ofensiva amatorismului în teatru.

Răspunsuri la cele semnalate sînt greu de găsit deocamdată. Sugestii însă pot exista. Cum ar fi dacă s-ar inversa ordinea priorităților în gîndirea conducerilor instituțiilor amintite, respectiv teatrele interesate să analizeze cauzele problemelor "la propriu" și să ia atitudine în consecință. Mai mult realism în modul de abordare a demersului artistic propriu-zis ar justifica după aceea interogații "la figurat", în genul: "Cum ar fi bine dacă ar fi bine?".

DAN VASILIU



Ida Jarcsek Giza în Și tot mereu Medeea de Göncz Arpad